CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
DOMNUL GIOVANNI PITRUZZELLA
prezentate la 27 noiembrie 2019[1]

Cauza C-640/18

Wagram Invest SA
împotriva
État belge

[cerere de decizie preliminară formulată de cour d'appel de Mons (Curtea de Apel din Mons, Belgia)]

„Trimitere preliminară – A patra directivă 78/660/CEE – Conturile anuale ale anumitor forme de societăți comerciale – Principiul imaginii fidele – Articolul 2 alineatele (3)-(5) – Achiziționarea unei imobilizări financiare de către o societate pe acțiuni – Înregistrarea în debitul contului de profit și pierdere a unui scont legat de o datorie cu termen de rambursare de peste un an, nepurtătoare de dobânzi, și înregistrarea prețului de achiziție a imobilizării în activul bilanțului cu deducerea scontului respectiv – Obligația de a furniza informații suplimentare – Derogare de la o dispoziție a directivei în «cazuri excepționale»"

1. Prezenta cauză privește o cerere de decizie preliminară formulată de cour d'appel de Mons (Curtea de Apel din Mons, Belgia) referitoare la interpretarea celei de A patra directive 78/660/CEE[2] (denumită în continuare „Directiva 78/660") privind conturile anuale ale anumitor forme de societăți comerciale.

2. Această cerere de decizie preliminară urmărește în esență să se verifice conformitatea cu principiul imaginii fidele, prevăzut la articolul 2 alineatele (3)-(5) din Directiva 78/660[3], interpretat în lumina altor dispoziții din aceeași directivă, a unei metode utilizate în contabilizarea achizițiilor de acțiuni efectuate de societatea Wagram Invest SA.

3. Un litigiu de natură fiscală între Wagram Invest, pe de o parte, și autoritățile fiscale belgiene, pe de altă parte, se află la originea acestei cauze care va oferi Curții ocazia să clarifice încă o dată domeniul de aplicare al principiului imaginii fidele a conturilor anuale, care reprezintă obiectivul primordial al dispozițiilor Uniunii Europene privind conturile și situațiile financiare ale întreprinderilor[4]. Curtea este chemată de asemenea să ofere precizări referitoare la relația dintre obligația de a furniza informații suplimentare, prevăzută la articolul 2 alineatul (4) din Directiva 78/660, pe de o parte, și posibilitatea, în cazuri excepționale, de a deroga de la o dispoziție, potrivit articolului 2 alineatul (5) din directiva menționată, pe de altă parte.

1 Limba originală: franceza.

2 A patra directivă 78/660/CEE a Consiliului din 25 iulie 1978 în temeiul [articolului 50 alineatul (2) litera (g) TFUE] privind conturile anuale ale anumitor forme de societăți comerciale (JO 1978, L 222, p. 11, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 21). Directiva 78/660, aplicabilă la momentul faptelor pertinente în cauza aflată pe rolul instanței de trimitere, a fost abrogată prin Directiva 2013/34/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 privind situațiile financiare anuale, situațiile financiare consolidate și rapoartele conexe ale anumitor tipuri de întreprinderi, de modificare a Directivei 2006/43/CE a Parlamentului European și a Consiliului și de abrogare a Directivelor 78/660/CEE și 83/349/CEE ale Consiliului (JO 2013, L 182, p. 19).

3 Aceste dispoziții au fost preluate la articolul 4 alineatele (3) și (4) din Directiva 2013/34.

4 A se vedea punctul 45 din prezentele concluzii.

I. Cadrul juridic

A. Dreptul Uniunii

4. Potrivit articolului 2 alineatele (3)-(5) din Directiva 78/660:

„(3) Conturile anuale oferă o imagine fidelă a patrimoniului, a situației financiare, precum și a rezultatelor societății.

(4) Dacă punerea în aplicare a dispozițiilor prezentei directive nu este suficientă pentru a oferi o imagine fidelă în sensul alineatului (3), trebuie furnizate informații suplimentare.

(5) Dacă, în cazuri excepționale, aplicarea unei dispoziții din prezenta directivă se dovedește contrară obligației prevăzute la alineatul (3), trebuie să se facă o derogare de la dispoziția în cauză, pentru a se oferi o imagine fidelă în sensul alineatului (3). Orice astfel de derogare trebuie menționată în anexa la situația financiară anuală, împreună cu o explicație a motivelor sale și o declarație privind efectele derogării în cauză asupra patrimoniului, asupra situației financiare și asupra rezultatelor. Statele membre pot să precizeze cazurile excepționale și să prevadă regimul derogatoriu corespunzător.”

5. Articolul 31 alineatul (1) din Directiva 78/660 prevede:

„Statele membre se asigură că posturile care figurează în conturile anuale sunt evaluate în conformitate cu următoarele principii generale:

[…]

(c) evaluarea trebuie efectuată cu respectarea principiului prudenței […]”

6. Potrivit articolului 32 din Directiva 78/660:

„Evaluarea posturilor din conturile anuale se face în conformitate cu dispozițiile articolelor 34-42, pe baza principiului prețului de achiziție sau al costului de producție.”

7. Articolul 35 din Directiva 78/660 prevede:

„(1) (a) Elementele de activ fix trebuie evaluate la prețul de achiziție sau la costul de producție, fără a aduce atingere literelor (b) și (c) de mai jos;

[…]

(2) Prețul de achiziție se calculează prin adăugarea cheltuielilor conexe la prețul de cumpărare.

[…]”.

B. Dreptul belgian

8. Articolul 24 din arrêté royal du 30 janvier 2001 portant exécution du code des sociétés (Decretul regal din 30 ianuarie 2001 de punere în aplicare a Codului societăților)[5] (denumit în continuare „decretul regal") prevede, la primul paragraf, că conturile anuale trebuie să ofere o imagine fidelă a patrimoniului, a situației financiare, precum și a rezultatului societății și, la al doilea paragraf, că, în cazul în care aplicarea dispozițiilor acestui decret nu este suficientă pentru a îndeplini obligația respectivă, trebuie furnizate informații suplimentare în anexă.

9. Articolul 29 primul paragraf din decretul regal precizează că, în cazul excepțional în care aplicarea normelor de evaluare nu ar conduce la respectarea articolului 24 primul paragraf, trebuie să se facă o derogare de la acesta prin aplicarea articolului menționat.

10. Conform articolului 35 din decretul regal menționat, fără a se aduce atingere aplicării articolelor 29, 67 și 77, elementele de activ sunt evaluate la valoarea lor de achiziție și sunt înregistrate în bilanț la această valoare, după deducerea amortizărilor și a deprecierilor aferente. Prin valoare de achiziție trebuie să se înțeleagă fie prețul de achiziție, fie costul de producție, fie valoarea aportului[6].

11. Articolul 67 din decretul regal privește înregistrarea în bilanț a creanțelor. Potrivit alineatului 1 al acestuia, „[f]ără a aduce atingere dispozițiilor alineatului 2 al prezentului articol […], creanțele sunt înregistrate în bilanț la valoarea lor nominală".

12. Cu toate acestea, alineatul 2 litera c) al aceluiași articol 67 prevede un regim contabil special pentru anumite tipuri de creanțe. Mai precis, potrivit acestei dispoziții, înregistrarea în bilanț a creanțelor la valoarea lor nominală este însoțită de înregistrarea în conturi de regularizare a pasivului și de înregistrarea la rezultate *prorata temporis* pe baza dobânzilor compuse a scontului creanțelor care nu sunt purtătoare de dobânzi sau care sunt însoțite de o dobândă anormal de mică, atunci când aceste creanțe: 1) sunt rambursabile la o dată îndepărtată de peste un an, începând de la intrarea lor în patrimoniul societății, și 2) sunt aferente fie sumelor înregistrate ca produse în contul de profit și pierdere, fie prețului de cesiune a imobilizărilor sau a ramurilor de activitate.

13. Articolul 77 din decretul regal extinde asupra datoriilor regimul privind creanțele, prevăzut la articolul 67 din același decret regal. Acest articol 77 prevede, printre altele, că articolul 67 menționat se aplică prin analogie datoriilor de natură și de durată corespunzătoare.

II. Litigiul principal și întrebările preliminare

14. Prin două convenții, una din 10 ianuarie 1997 și cealaltă din 10 martie 1999, Wagram Invest a cumpărat în două rânduri de la administratorul său acțiuni ale unei societăți. Prin prima convenție, Wagram Invest a cumpărat 2 005 acțiuni ale societății respective pentru un preț echivalent cu 594 944,45 euro, plătibil în 16 rate semestriale fără dobânzi. Prin cea de a doua convenție, Wagram Invest a cumpărat 1 993 de acțiuni ale societății menționate pentru un preț echivalent cu 787 319,75 euro, plătibil în 12 rate semestriale fără dobânzi[7].

15. Pentru a contabiliza operațiunile de achiziționare de acțiuni menționate, Wagram Invest, în temeiul articolului 77 din decretul regal, a întocmit următoarele documente contabile.

5 *Moniteur belge* din 6 februarie 2001, p. 3008.

6 Astfel cum sunt definite la articolele 36, 37 și, respectiv, 39 din același decret regal.

7 Prețul primei achiziții era, mai precis, de 24 000 000 de franci belgieni (BEF), iar prețul celei de a doua achiziții era de 31 760 400 BEF. Din dosar reiese că prețul care a servit drept bază pentru cele două convenții de cesiune de acțiuni corespunde prețului plătit de acționarii societății respective atunci când au subscris la majorarea capitalului cu puțin timp înainte.

16. În primul rând, aceasta a înregistrat în pasivul bilanțului său datoriile față de administrator printre datoriile cu termen de rambursare de peste un an, la valoarea lor nominală, și anume o valoare echivalentă cu 594 944,45 euro pentru achiziția din anul 1997 și o valoare echivalentă cu 787 319,75 euro pentru achiziția din anul 1999 [8].

17. În al doilea rând, aceasta a înregistrat în activ cele 2 005 acțiuni dobândite în anul 1997 la o valoare actualizată echivalentă cu 452 004,76 euro și cele 1 993 de acțiuni dobândite în anul 1999 la o valoare actualizată echivalentă cu 641 332,82 euro [9].

18. Rata de scont reținută pentru actualizare era rata pieței aplicabilă unor astfel de datorii la momentul intrării lor în patrimoniu, și anume 8 %.

19. În al treilea rând, aceasta a luat în considerare regularizarea scontului constând în diferența dintre valoarea nominală a datoriei și valoarea actualizată a imobilizării, respectiv o valoare echivalentă cu 142 939,69 euro pentru achiziția din anul 1997 și o valoare echivalentă cu 145 986,93 euro pentru achiziția din anul 1999 [10].

20. În al patrulea rând, aceasta a considerat drept cheltuieli financiare, la închiderea fiecărui exercițiu, o cotă din cheltuieli de reportat corespunzătoare scontului datoriei.

21. Astfel, la închiderea anului fiscal 2000, Wagram Invest a contabilizat o cotă din cheltuieli echivalentă cu 48 843,41 euro, și anume un cuantum echivalent cu 24 801,9 euro pentru acțiunile dobândite în anul 1997 și cu 24 041,5 euro pentru cele dobândite în anul 1999 [11].

22. La închiderea exercițiului fiscal al anului 2001, Wagram Invest a contabilizat o cotă din cheltuieli într-un cuantum echivalent cu 66 344,17 euro, respectiv 20 899,7 euro pentru acțiunile dobândite în anul 1997 și 45 444,5 euro pentru cele dobândite în anul 1999 [12].

23. În urma unui control, administrația fiscală belgiană a considerat că trebuie să respingă cheltuielile privind scontul înregistrate și deduse pentru anii fiscali 2000 și 2001 și, în pofida dezacordului Wagram Invest, i-a adresat o decizie de impunere la 28 octombrie 2002.

24. Administrația fiscală belgiană a apreciat, printre altele, că înregistrarea unui scont fictiv prin reducerea prețului de achiziție a imobilizărilor conducea la exprimarea unei pierderi cu privire la titluri, nejustificată din punct de vedere economic și a cărei suportare eșalonată nu este permisă din punct de vedere fiscal [13].

25. Pe această bază, administrația fiscală belgiană a stabilit în sarcina Wagram Invest două contribuții suplimentare la impozitul pe profit pentru anii fiscali 2000 și 2001, la 20 noiembrie 2002 și, respectiv, la 18 noiembrie 2002.

8 Mai precis, o valoare nominală de 24 000 000 BEF pentru prima achiziție și, respectiv, de 31 760 400 BEF pentru a doua achiziție.

9 Mai precis, o valoare actualizată de 18 233,827 BEF și, respectiv, de 25 871 302 BEF.

10 Mai precis, un scont de 5 766 173 BEF și, respectiv, de 5 889 098 BEF.

11 Mai precis, o cotă de 1 970 339 BEF care corespunde sumei de 1 000 506 BEF pentru prima achiziție și, respectiv, sumei de 969 833 BEF pentru cea de a doua achiziție.

12 Mai precis, o cotă de 2 676 318 BEF care corespunde sumei de 843 090 BEF pentru prima achiziție și, respectiv, sumei de 1 833 228 BEF pentru a doua achiziție.

13 Din decizia de trimitere reiese că dispoziția fiscală pertinentă în speță, pe care se întemeiază litigiul de natură fiscală dintre Wagram Invest și administrația fiscală belgiană, este articolul 198 punctul 7 din code des impôts sur les revenus de 1992 (Codul privind impozitele pe venit din 1992).

26. După ce a formulat o reclamație care nu a primit o decizie în termenul aplicabil, Wagram Invest a introdus, la 10 martie 2005, o acțiune în anulare împotriva deciziei administrației fiscale belgiene în fața tribunal de première instance de Namur (Tribunalul de Primă Instanță din Namur, Belgia). Printr-o hotărâre din 20 decembrie 2007, acest tribunal a respins acțiunea respectivă și a confirmat plata contribuțiilor în litigiu pentru anii fiscali 2000 și 2001.

27. Wagram Invest a formulat apel împotriva acestei hotărâri în fața cour d'appel de Liège (Curtea de Apel din Liège, Belgia), care, printr-o hotărâre din 14 octombrie 2011, a confirmat hotărârea pronunțată în primă instanță.

28. Wagram Invest a formulat recurs la 2 iulie 2014. Cour de cassation (Curtea de Casație, Belgia) a casat, printr-o hotărâre din 11 martie 2016, hotărârea cour d'appel de Liège (Curtea de Apel din Liège) și a trimis cauza spre rejudecare instanței de trimitere.

29. Instanța de trimitere constată că metoda de contabilizare utilizată de Wagram Invest este conformă cu dispozițiile dreptului contabil belgian, în special cu articolul 77 din decretul regal. Aceasta se întreabă însă dacă o asemenea metodă este conformă cu dispozițiile Directivei 78/660.

30. În aceste condiții, instanța de trimitere a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Noțiunea de imagine fidelă prevăzută la articolul 2 [alineatul (3) din Directiva 78/660] permite, în momentul achiziționării unei imobilizări financiare de către o societate pe acțiuni, înregistrarea în debitul contului de profit și pierdere a unui scont legat de o datorie cu termen de rambursare de peste un an, nepurtătoare de dobânzi, și înregistrarea prețului de achiziție a imobilizării în activul bilanțului cu deducerea scontului respectiv, ținând seama de principiile de evaluare prevăzute la articolul 32 din directiva citată anterior?

2) Expresia «în cazuri excepționale», care condiționează aplicarea articolului 2 [alineatul (5) din Directiva 78/660] și care permite înlăturarea aplicării unei (alte) dispoziții a directivei menționate, trebuie interpretată în sensul că această dispoziție se poate aplica numai în măsura în care se constată că respectarea principiului imaginii fidele nu poate fi garantată de respectarea dispozițiilor acestei directive, dacă este cazul, completată de o mențiune suplimentară în anexe, în conformitate cu articolul 2 [alineatul (4)] din directiva menționată?

3) Trebuie să se aplice cu prioritate articolul 2 [alineatul (4) din Directiva 78/660], astfel încât doar în cazul în care o mențiune suplimentară nu permite să se asigure aplicarea efectivă a principiului imaginii fidele consacrat la articolul 2 [alineatul (3)] din directiva menționată se poate pune în aplicare, numai în cazuri excepționale, posibilitatea de a înlătura aplicarea unei dispoziții a acestei directive instituită prin articolul 2 [alineatul (5)] din aceasta?"

III. Analiză

A. Observații introductive

31. Înainte de a analiza pe fond întrebările preliminare adresate de instanța de trimitere, trebuie abordate două elemente cu caracter introductiv.

32. De la bun început, trebuie subliniat că instanța de trimitere solicită Curții să se pronunțe cu privire la conformitatea cu principiul imaginii fidele, astfel cum este prevăzut la articolul 2 alineatele (3)-(5) din Directiva 78/660, a metodei utilizate de Wagram Invest pentru a contabiliza datoriile legate de cele două achiziții de acțiuni în cauză. Astfel, întrebările preliminare adresate de instanța de trimitere privesc interpretarea Directivei 78/660 care se referă la conturile anuale ale anumitor forme de societăți comerciale.

33. Deși decizia de trimitere nu se concentrează decât pe aspectul contabil al cauzei, reiese totuși în mod explicit din această decizie că litigiul principal aflat pe rolul instanței de trimitere este, în realitate, de natură fiscală.

34. Din decizia menționată reiese de asemenea că interpretarea dispozițiilor relevante ale Directivei 78/660 poate avea o incidență fiscală, în măsura în care luarea în considerare din punct de vedere contabil a scontului constând în diferența dintre valoarea nominală a datoriei pentru cele două achiziții de acțiuni în cauză și valoarea actualizată a acestor acțiuni, precum și înregistrarea sa în mod eșalonat au o incidență asupra impozitării fiscale a Wagram Invest, în scopul impozitului pe profit, pentru anii fiscali 2000 și 2001.

35. În aceste condiții, în ceea ce privește, în primul rând, legătura dintre aspectul contabil și cel fiscal al cauzei, trebuie arătat că Curtea a avut deja ocazia să precizeze că Directiva 78/660 nu are ca obiect stabilirea condițiilor în care conturile anuale ale societății pot sau trebuie să servească drept bază pentru stabilirea de către autoritățile fiscale ale statelor membre a bazei de impozitare și a cuantumului taxelor, precum impozitul pe profit în discuție în litigiul principal [14].

36. Cu toate acestea, Curtea recunoscut de asemenea că conturile anuale pot fi utilizate ca bază de referință de statele membre în scopuri fiscale și că nicio dispoziție din Directiva 78/660 nu interzice statelor membre să corecteze, pe plan fiscal, efectele normelor contabile care figurează în cuprinsul acesteia, în vederea stabilirii unui beneficiu impozabil mai apropiat de realitatea economică [15].

37. Asemenea Comisiei Europene, apreciem că din această jurisprudență reiese că, deși normele contabile întemeiate pe Directiva 78/660 nu au vocație să reglementeze regimurile fiscale ale statelor membre, astfel încât interpretarea dispozițiilor acestei directive nu trebuie în mod necesar să aibă consecințe în domeniul fiscal, statele membre rămân totuși libere, în exercitarea competenței lor de a defini, printre altele, metoda de impozitare a creanțelor pe termen lung, nepurtătoare de dobândă, să decidă asupra oportunității de a se baza sau nu pe normele contabile menționate pentru a defini regimul fiscal aplicabil acestor creanțe.

38. În ceea ce privește, în al doilea rând, admisibilitatea întrebărilor preliminare, pe de o parte, Wagram Invest, în observațiile sale, le contestă pertinența, în măsura în care documentele sale contabile ar fi fost validate prin hotărârea cour d'appel de Liège (Curtea de Apel din Liège, Belgia), menționată la punctul 27 din prezentele concluzii, care a dobândit autoritate de lucru judecat. Pe de altă parte, admisibilitatea întrebărilor preliminare a făcut obiectul unei dezbateri în ședință referitoare la eventualul lor caracter ipotetic. Astfel, s-a arătat că, întrucât conformitatea documentelor contabile ale Wagram Invest cu dreptul belgian nu a fost contestată, litigiul principal privește exclusiv aplicarea dispozițiilor fiscale belgiene, care nu ar avea nicio legătură cu Directiva 78/660, astfel încât interpretarea acesteia ar putea să nu aibă impact asupra litigiului principal.

14 Hotărârea din 15 iunie 2017, Immo Chiaradia și Docteur De Bruyne (C-444/16 și C-445/16, EU:C:2017:465, punctul 31 și jurisprudența citată).

15 Hotărârea din 3 octombrie 2013, GIMLE (C-322/12, EU:C:2013:632, punctul 28), și Hotărârea din 15 iunie 2017, Immo Chiaradia și Docteur De Bruyne (C-444/16 și C-445/16, EU:C:2017:465, punctul 33).

39. În această privință, amintim că, potrivit unei jurisprudențe constante, revine numai instanței naționale sesizate cu soluționarea litigiului și care trebuie să își asume răspunderea pentru hotărârea judecătorească ce urmează a fi pronunțată competența să aprecieze, în raport cu particularitățile cauzei, atât necesitatea unei hotărâri preliminare pentru a fi în măsură să pronunțe propria hotărâre, cât și pertinența întrebărilor pe care le adresează Curții. În consecință, în cazul în care întrebările adresate au ca obiect interpretarea sau validitatea unei norme de drept al Uniunii, Curtea este, în principiu, obligată să se pronunțe [16].

40. Rezultă că, potrivit jurisprudenței, întrebările privind dreptul Uniunii beneficiază de o prezumție de pertinență. Refuzul Curții de a se pronunța asupra unei întrebări preliminare adresate de o instanță națională nu este posibil decât atunci când este evident că interpretarea unei norme a Uniunii nu are nicio legătură cu realitatea ori cu obiectul litigiului principal, atunci când problema este de natură ipotetică ori atunci când Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care i-au fost adresate [17].

41. Or, în opinia noastră, niciuna dintre aceste trei situații nu se regăsește în speță. Astfel, pe de o parte, după cum reiese din cuprinsul punctului 34 din prezentele concluzii, interpretarea dispozițiilor relevante ale Directivei 78/660 poate avea o incidență fiscală, astfel încât este incontestabil că interpretarea solicitată de instanța de trimitere a dispozițiilor menționate are o legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal și că, prin urmare, problema pe care o ridică întrebările preliminare nu este de natură ipotetică. Pe de altă parte, în speță, Curtea dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la cererea de decizie preliminară care îi este adresată de instanța de trimitere.

42. Ținând seama de ceea ce precedă, considerăm că cererea de decizie preliminară este admisibilă.

B. Cu privire la prima întrebare preliminară

43. Prin intermediul primei întrebări preliminare, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă, ținând seama de principiile de evaluare care figurează la articolul 32 din Directiva 78/660, articolul 2 alineatul (3) din această directivă, care prevede principiul imaginii fidele, trebuie interpretat în sensul că permite, în momentul achiziționării unei imobilizări financiare de către o societate, înregistrarea în debitul contului de profit și pierdere a unui scont legat de o datorie cu termen de rambursare de peste un an, nepurtătoare de dobânzi, și înregistrarea prețului de achiziție a imobilizării în activul bilanțului cu deducerea scontului respectiv.

44. În această privință, trebuie amintit de la bun început că Directiva 78/660 urmărește să asigure coordonarea dispozițiilor de drept intern privind structura și conținutul conturilor anuale și ale rapoartelor de gestiune și metodele de evaluare în vederea protejării asociaților și a terților. În acest scop, potrivit celui de al treilea considerent al directivei, aceasta urmărește doar să stabilească condiții minime în ceea ce privește amploarea informațiilor financiare care ar trebui aduse la cunoștința publicului [18].

16 Hotărârea din 16 iunie 2015, Gauweiler și alții (C-62/14, EU:C:2015:400, punctul 24), și Hotărârea din 10 decembrie 2018, Wightman și alții (C-621/18, EU:C:2018:999, punctul 26 și jurisprudența citată).

17 Hotărârea din 16 iunie 2015, Gauweiler și alții (C-62/14, EU:C:2015:400, punctul 25), și Hotărârea din 10 decembrie 2018, Wightman și alții (C-621/18, EU:C:2018:999, punctul 26 și jurisprudența citată).

18 Hotărârea din 3 octombrie 2013, GIMLE (C-322/12, EU:C:2013:632, punctul 29 și jurisprudența citată), și Hotărârea din 15 iunie 2017, Immo Chiaradia și Docteur De Bruyne (C-444/16 și C-445/16, EU:C:2017:465, punctul 39).

45. Astfel cum reiese din jurisprudența Curții, respectarea principiului „imaginii fidele” constituie obiectivul primordial al Directivei 78/660. Potrivit acestui principiu, care figurează la articolul 2 alineatele (3)-(5) din această directivă, conturile anuale oferă o imagine fidelă a patrimoniului, a situației financiare, precum și a rezultatelor societății [19].

46. Principiul imaginii fidele impune, pe de o parte, ca conturile anuale ale societăților să reflecte activitățile și operațiunile pe care ar trebui să le descrie și, pe de altă parte, ca informațiile contabile să fie date în forma considerată cea mai valabilă și mai adaptată pentru satisfacerea nevoilor de informații ale terților, fără a aduce atingere intereselor societății [20].

47. Curtea a avut deja ocazia să precizeze că aplicarea principiului imaginii fidele trebuie să fie ghidată, în măsura posibilului, de principiile generale care figurează la articolul 31 din Directiva 78/660, în cadrul cărora principiul prudenței, prevăzut la articolul 31 alineatul (1) litera (c) din această directivă, prezintă o importanță deosebită [21].

48. În temeiul dispozițiilor articolului 31 alineatul (1) litera (c) din Directiva 78/660, care enunță principiul prudenței, luarea în considerare a tuturor elementelor – beneficii realizate, cheltuieli, produse, riscuri și pierderi – care sunt în mod real aferente exercițiului în cauză permite să se asigure respectarea principiului imaginii fidele [22].

49. Reiese de asemenea din jurisprudență că principiul imaginii fidele trebuie interpretat, în egală măsură, în lumina principiului prevăzut la articolul 32 din Directiva 78/660, în temeiul căruia evaluarea posturilor din conturile anuale se întemeiază pe principiul prețului de achiziție sau al costului de producție al activelor [23].

50. Curtea a precizat că, în temeiul acestei dispoziții, imaginea fidelă pe care trebuie să o ofere conturile anuale ale unei societăți se întemeiază pe o evaluare a activelor nu pe baza valorii lor reale, ci pe baza costului lor istoric [24].

51. Potrivit articolului 2 alineatul (5) din Directiva 78/660, numai în cazuri excepționale, dacă aplicarea unei dispoziții din această directivă se dovedește contrară principiului imaginii fidele prevăzut la alineatul (3) al articolului 2, trebuie să se facă o derogare de la dispoziția articolului 32, pentru a se oferi o imagine fidelă în sensul alineatului (3) menționat [25].

52. În lumina principiilor jurisprudențiale prezentate la punctele precedente trebuie să se aprecieze conformitatea cu principiul imaginii fidele a unei metode de contabilizare care permite, în momentul achiziționării de către o societate a unei imobilizări financiare, cum sunt acțiunile, înregistrarea în debitul contului de profit și pierdere a unui scont legat de o datorie cu termen de rambursare de peste un an, nepurtătoare de dobânzi, referitoare la această achiziție, și înregistrarea în activul bilanțului a prețului de achiziție a imobilizării cu deducerea scontului respectiv.

19 Hotărârea din 3 octombrie 2013, GIMLE (C-322/12, EU:C:2013:632, punctul 30 și jurisprudența citată), și Hotărârea din 15 iunie 2017, Immo Chiaradia și Docteur De Bruyne (C-444/16 și C-445/16, EU:C:2017:465, punctul 40).

20 Hotărârea din 7 ianuarie 2003, BIAO (C-306/99, EU:C:2003:3, punctul 72 și jurisprudența citată), și Hotărârea din 15 iunie 2017, Immo Chiaradia și Docteur De Bruyne (C-444/16 și C-445/16, EU:C:2017:465, punctul 41).

21 Hotărârea din 3 octombrie 2013, GIMLE (C-322/12, EU:C:2013:632, punctul 32 și jurisprudența citată), și Hotărârea din 15 iunie 2017, Immo Chiaradia și Docteur De Bruyne (C-444/16 și C-445/16, EU:C:2017:465, punctul 42).

22 Hotărârea din 3 octombrie 2013, GIMLE (C-322/12, EU:C:2013:632, punctul 33 și jurisprudența citată), și Hotărârea din 15 iunie 2017, Immo Chiaradia și Docteur De Bruyne (C-444/16 și C-445/16, EU:C:2017:465, punctul 43).

23 Hotărârea din 3 octombrie 2013, GIMLE (C-322/12, EU:C:2013:632, punctul 34).

24 Hotărârea din 3 octombrie 2013, GIMLE (C-322/12, EU:C:2013:632, punctul 35).

25 A se vedea în acest sens Hotărârea din 3 octombrie 2013, GIMLE (C-322/12, EU:C:2013:632, punctul 36). Cu privire la domeniul de aplicare al articolului 2 alineatul (5) din Directiva 78/660, a se vedea punctul 76 și următoarele din prezentele concluzii.

53. Dintre părțile care au prezentat observații în fața Curții, Wagram Invest, guvernele belgian și austriac și Comisia consideră în esență că o asemenea metodă este compatibilă cu principiul imaginii fidele. Numai guvernul german susține o poziție contrară.

54. În această privință, observăm că din cuprinsul articolului 32 din Directiva 78/660, în lumina căruia, astfel cum am arătat la punctul 49 din prezentele concluzii, trebuie interpretat principiul imaginii fidele, reiese că evaluarea posturilor care figurează în conturile anuale se face în conformitate cu dispozițiile articolelor 34-42, întemeiate pe principiul prețului de achiziție sau al costului de producție.

55. Articolul 35 alineatul (1) litera (a) din Directiva 78/660 precizează că elementele de activ fix trebuie evaluate la prețul de achiziție sau la costul de producție [26].

56. Directiva 78/660 nu conține însă o definiție a noțiunii de preț de achiziție [27]. Curtea a precizat însă, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 50 din prezentele concluzii, că evaluarea activelor nu se întemeiază pe valoarea lor reală, ci pe costul lor istoric.

57. Or, se poate considera că, de regulă, costul istoric al unei imobilizări financiare corespunde valorii nominale a prețului de achiziție, și anume prețul pe care societatea care a achiziționat imobilizarea l-a plătit pentru achiziție. Înregistrarea în activ a acestei valori nominale permite deci, în mod normal, să se ofere o imagine fidelă a impactului elementului respectiv asupra conturilor societății.

58. Cu toate acestea, atunci când contractul de achiziție a elementului de activ prevede plata prețului în mod eșalonat pe termen lung, fără dobânzi, este posibil ca operațiunea de achiziționare a elementului menționat, deși în mod formal unică, să trebuiască să fie, în realitate, considerată drept o operațiune complexă constituită din două elemente: pe de o parte, achiziția propriu-zisă a imobilizării financiare și, pe de altă parte, o operațiune de împrumut implicită [28].

59. Dacă aceasta este situația, se poate considera că valoarea nominală a prețului plătit pentru achiziția imobilizării include, în realitate, două elemente, și anume: pe de o parte, adevăratul preț de achiziție a imobilizării, care corespunde valorii actualizate a acestui preț – adică prețul de cumpărare fără dobânzile implicite ale împrumutului –, și, pe de altă parte, un cuantum corespunzător acestor dobânzi implicite.

60. Într-o astfel de situație, considerăm, asemenea societății Wagram Invest, guvernelor belgian și austriac și Comisiei, că o metodă de contabilizare care prevede, pe de o parte, înregistrarea în activ a valorii actualizate a prețului plătit pentru imobilizarea financiară (și anume valoarea nominală fără dobânzile implicite) și, pe de altă parte, înregistrarea unui scont care reprezintă dobânzile implicite (într-un cuantum corespunzător diferenței dintre valoarea nominală a datoriei pentru achiziția imobilizării și valoarea actualizată a acestei datorii) permite să se dea o reprezentare justă a realității economice a operațiunii complexe în cauză și este astfel conformă cu cerințele legate de respectarea principiului imaginii fidele prevăzut de Directiva 78/660.

26 Articolul 35 alineatul (1) din Directiva 78/660 se aplică fără a aduce atingere literelor (b) și (c) ale aceluiași alineat, care prevăd, potrivit principiului prudenței, condițiile în care unele ajustări valorice ale imobilizării financiare pot sau trebuie să intervină.

27 Directiva 78/660 conține, la articolul 35 alineatul (2), mențiunea conform căreia prețul de achiziție se calculează prin adăugarea cheltuielilor conexe la prețul de cumpărare.

28 Guvernul austriac utilizează expresia „împrumut secret”.

61. Astfel, într-un asemenea caz, valoarea actualizată a prețului convenit pentru achiziția imobilizării, iar nu valoarea sa nominală, este cea care corespunde contravalorii reale a achiziției respective, în timp ce dobânzile, chiar implicite, care corespund cuantumului scontului, constituie o cheltuială aferentă creditului. Într-o asemenea situație, înscrierea în activ a valorii nominale a prețului convenit pentru achiziționarea imobilizării ar avea ca efect denaturarea rezultatului operațiunii în cauză și, prin urmare, a rezultatului global afirmat [29].

62. Metoda de contabilizare indicată la punctul 60 din prezentele concluzii este, pe de altă parte, conformă cu principiul prudenței prevăzut la articolul 31 alineatul (1) litera (c) din Directiva 78/660 și menționat la punctele 47 și 48 din prezentele concluzii. Astfel, făcând să prevaleze substanța asupra formei [30], aceasta determină o subevaluare a elementului de activ în cauză [31], pe baza unei evaluări care ține seama, astfel cum impune principiul menționat [32], de ansamblul factorilor relevanți, în special, în acest caz, de cheltuielile financiare, iar aceasta chiar dacă astfel de cheltuieli, fiind implicite, nu rezultă în mod formal din valoarea nominală a prețului de achiziție a elementului menționat. Această metodă de contabilizare permite astfel să se ofere creditorilor societății o viziune reală și nu prea optimistă a situației patrimoniale a societății în cauză.

63. Concluzia potrivit căreia utilizarea metodei de contabilizare menționate este conformă cu principiul imaginii fidele nu este, în opinia noastră, nicidecum contrazisă de Hotărârea GIMLE din 3 octombrie 2013, GIMLE, C-322/12, EU:C:2013:632. Astfel, în acea hotărâre, care oferă indicații de principiu importante, întrebarea privea compatibilitatea cu principiul imaginii fidele a unei eventuale înregistrări în activ a unei imobilizări financiare cu o valoare *superioară* prețului său de achiziție, în timp ce, în prezenta cauză, problema privește o înregistrare în activ la o valoare *inferioară* valorii nominale totale a prețului convenit pentru cumpărarea imobilizării financiare.

64. Considerațiile care precedă și concluzia potrivit căreia utilizarea metodei de contabilizare indicată la punctul 60 din prezentele concluzii este conformă cu principiul imaginii fidele sunt însă, în opinia noastră, relevante în mod exclusiv, cu condiția ca operațiunea de achiziționare a imobilizării financiare, pentru care este prevăzută plata prețului în mod eșalonat pe termen lung, fără dobânzi, să trebuiască să fie considerată în mod efectiv, din punct de vedere economic, o operațiune complexă constituită, pe de o parte, din achiziția propriu-zisă a imobilizării financiare și, pe de altă parte, dintr-o operațiune de împrumut, eventual implicită.

65. Revine instanței naționale sarcina de a verifica dacă aceasta este efectiv situația, efectuând o apreciere, de la caz la caz, a circumstanțelor, atât de fapt, cât și de drept [33], proprii speței cu care este sesizată.

29 A se vedea în acest sens și rapport au roi de l'arrêté royal du 6 novembre 1987 modifiant l'arrêté royal du 8 octobre aux comptes annuels des entreprises (raportul către Rege care precedă Decretului regal din 6 noiembrie 1987 de modificare a Decretului regal din 8 octombrie 1976 privind conturile anuale ale întreprinderilor) (*Moniteur belge* din 24 noiembrie 1987, p. 17309) privind articolul 27bis din Decretul regal din 8 octombrie 1976, dispoziție care corespunde articolului 67 din Decretul regal (din 30 ianuarie 2001). Atât guvernul belgian, cât și Wagram Invest au făcut trimitere la raportul respectiv în observațiile lor.

30 În observațiile sale, Comisia s-a referit la principiul de substanță care a fost introdus în Directiva 78/660 de Directiva 2003/51/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 18 iunie 2003 de modificare a Directivelor 78/660/CEE, 83/349/CEE, 86/635/CEE și 91/674/CEE ale Consiliului privind conturile anuale și conturile consolidate ale anumitor forme de societăți, ale băncilor și ale altor instituții financiare și ale întreprinderilor de asigurare (JO 2003, L 178, p. 16, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 252), care nu este aplicabilă *ratione temporis*, fiind adoptată ulterior faptelor din litigiul principal. Acest principiu este însă relevant în cadrul analizei.

31 A se vedea prin analogie Hotărârea din 3 octombrie 2013, GIMLE (C-322/12, EU:C:2013:632, punctul 40 prima teză).

32 A se vedea punctul 48 din prezentele concluzii și jurisprudența citată.

33 În această analiză, poate fi necesar să se aibă în vedere domeniul de aplicare al dispoziției de drept național relevante sau al jurisprudenței instanței naționale.

66. În cadrul acestei aprecieri, instanța menționată ar putea fi chemată, printre altele, să evalueze dacă operațiunea în cauză a avut loc în condiții normale de piață. Astfel, în cazul în care prețul convenit pentru achiziționarea imobilizării era în mod vădit inferior sau superior prețului pieței, calificarea operațiunii de achiziționare drept o operațiune complexă, precum cea avută în vedere la punctul 58 din prezentele concluzii, ar putea fi exclusă. Astfel cum a arătat Comisia, această împrejurare ar putea fi relevantă în cazul unei operațiuni care are loc între părți între care există o legătură, precum cea în discuție în litigiul principal [34].

67. În cadrul aprecierii respective, instanța de trimitere ar putea de asemenea să fie chemată să verifice daca operațiunea implicită de împrumut care decurge din prevederea plății prețului în mod eșalonat pe termen lung, fără dobânzi, nu constituie, în realitate, o operațiune cu titlu oneros a cărei remunerație convenită este un avantaj în natură care urmează să fie încasat în cursul anilor fiscali ulteriori [35].

68. Având în vedere ceea ce precedă, trebuie să se răspundă la prima întrebare preliminară adresată de instanța de trimitere că, în cazul unei operațiuni de achiziționare de către o societate pe acțiuni a unei imobilizări financiare, pentru care plata prețului este prevăzută în mod eșalonat pe termen lung, fără dobânzi, principiul imaginii fidele prevăzut la articolul 2 alineatele (3)-(5) din Directiva 78/660, ținând seama de principiile prevăzute la articolul 31 alineatul (1) litera (c) și la articolul 32 din directiva respectivă, nu se opune utilizării unei metode de contabilizare care prevede înregistrarea în contul de profit și pierdere a unui scont legat de o datorie cu termen de rambursare de peste un an, nepurtătoare de dobânzi, cu privire la această achiziție, și înregistrarea prețului de achiziție a imobilizării în activul bilanțului cu deducerea scontului respectiv, în cazul în care operațiunea de achiziționare menționată trebuie considerată, în realitate, o operațiune complexă constituită, pe de o parte, din achiziționarea propriu-zisă a imobilizării financiare și, pe de altă parte, dintr-o operațiune de împrumut, chiar implicită. Revine instanței naționale sarcina de a verifica dacă aceasta este efectiv situația, efectuând o apreciere, de la caz la caz, pe baza unei analize a împrejurărilor, atât de fapt, cât și de drept, proprii speței cu care este sesizată.

C. Cu privire la a doua și la a treia întrebare preliminară

69. Prin intermediul celei de a doua și al celei de a treia întrebări preliminare, care, în opinia noastră, trebuie examinate împreună, instanța de trimitere urmărește să obțină clarificări cu privire la relația dintre dispozițiile care figurează la articolul 2 alineatele (4) și (5) din Directiva 78/660 [36].

70. Mai precis, instanța de trimitere dorește să afle în esență dacă aplicarea dispoziției articolului 2 alineatul (5) din Directiva 78/660 presupune că o eventuală furnizare de informații suplimentare, în temeiul articolului 2 alineatul (4) din aceeași directivă, nu permite să se asigure respectarea principiului imaginii fidele.

71. Pentru a răspunde la această întrebare, cele două dispoziții în cauză trebuie interpretate pentru a verifica dacă există o legătură de condiționalitate între ele, în sensul că prima ar trebui să fie aplicată cu prioritate în raport cu cea de a doua.

34 Astfel cum reiese din cuprinsul punctului 14 din prezentele concluzii, Wagram Invest a cumpărat acțiunile în cauză de la administratorul său.

35 În observațiile sale prezentate Curții, Regatul Belgiei a propus diferite exemple de situații de acest tip, cum ar fi, spre exemplu, împrumutarea unui client în schimbul unui angajament de cumpărare a unor bunuri produse de către creditor.

36 În cadrul litigiului principal, răspunsul la aceste întrebări nu ar părea relevant decât în cazul în care instanța de trimitere ar constata, în urma analizei de la caz la caz menționate în răspunsul la prima întrebare preliminară, că metoda de contabilizare utilizată nu era conformă cu principiul imaginii fidele. Numai în asemenea condiții ar putea interveni o eventuală derogare de la dispozițiile Directivei 78/660. Decizia de trimitere nu specifică însă ce dispoziție ar putea face obiectul unei derogări.

72. În această privință, trebuie amintit că, în temeiul unei jurisprudențe constante a Curții, pentru interpretarea unei dispoziții de drept al Uniunii, este necesar să se țină seama nu doar de termenii acesteia, ci și de contextul său și de obiectivele urmărite prin reglementarea din care aceasta face parte [37].

73. Or, articolul 2 alineatul (4) din Directiva 78/660 prevede că, atunci când aplicarea directivei menționate nu este suficientă pentru a oferi imaginea fidelă prevăzută la alineatul (3) al aceluiași articol, trebuie furnizate informații suplimentare.

74. Din textul acestei dispoziții, precum și din poziționarea sa imediat după alineatul (3) al aceluiași articolul 2, care consacră principiul imaginii fidele, reiese că aceasta îndeplinește o funcție complementară în raport cu dispoziția care figurează la alineatul (3) [38], impunând societății interesate obligația de a furniza informații suplimentare în măsura în care acest lucru se dovedește necesar pentru a oferi o imagine fidelă a conturilor sale.

75. Astfel, potrivit Curții, de exemplu, o societate care are certitudinea realizării unui venit important datorită unor angajamente asumate cu privire la revânzarea viitoare a unui activ este obligată, în temeiul articolului 2 alineatul (4) din Directiva 78/660, să furnizeze informații suplimentare în legătură cu acest aspect [39].

76. În schimb, în ceea ce privește articolul 2 alineatul (5) din Directiva 78/660, acesta prevede că, dacă, în cazuri excepționale, aplicarea unei dispoziții din directiva menționată se dovedește a fi contrară obligației de a oferi o imagine fidelă a patrimoniului, a situației financiare, precum și a rezultatelor societății care figurează la alineatul (3) al aceluiași articol, trebuie să se facă o derogare de la dispoziția în cauză pentru a se oferi o imagine fidelă. Orice astfel de derogare trebuie însă menționată în anexa la situația financiară anuală, împreună cu o explicație a motivelor sale și o declarație privind efectele derogării în cauză asupra patrimoniului, asupra situației financiare și asupra rezultatelor.

77. Articolul 2 alineatul (5) teza a treia din Directiva 78/660 precizează că statelor membre – și, prin urmare, nu societăților – le revine sarcina de a preciza cazurile excepționale și de a stabili regimul derogatoriu corespunzător. Această dispoziție urmărește să reducă marja de apreciere a societăților pentru a determina ele însele existența unor asemenea cazuri excepționale.

78. Astfel, din textul alineatului (5) menționat reiese că acesta vizează „*cazuri excepționale*” în care aplicarea unei dispoziții a Directivei 78/660 de către societatea în cauză ar presupune un rezultat „*contrar*” principiului imaginii fidele, astfel încât este necesar să se deroge de la o astfel de dispoziție, și că revine statelor membre sarcina de a stabili aceste cazuri excepționale și regimul lor.

79. Curtea a avut deja ocazia să observe că, întrucât Directiva 78/660 nu precizează ce trebuie să se înțeleagă prin „cazuri excepționale”, această expresie trebuie interpretată în lumina obiectivului urmărit de această directivă, potrivit căruia conturile anuale ale societăților vizate trebuie să ofere o imagine fidelă a patrimoniului lor, a situației lor financiare, precum și a rezultatelor acestora [40].

80. Astfel, Curtea a precizat că aceste „cazuri excepționale” sunt cele în care aplicarea dispozițiilor Directivei 78/660 nu ar oferi o imagine cât mai fidelă posibil a situației financiare reale a societății în cauză [41].

37 A se vedea, printre altele, Hotărârea din 7 noiembrie 2019, Kanyeba și alții (C-349/18-C-351/18, EU:C:2019:936, punctul 35).

38 Această interpretare este confirmată de constatarea că, în noua Directivă 2013/34, dispozițiile care corespund articolului 2 alineatele (3) și (4) din Directiva 78/660 sunt acum regrupate în același alineat, și anume articolul 4 alineatul (3).

39 Hotărârea din 3 octombrie 2013, GIMLE (C-322/12, EU:C:2013:632, punctul 41).

40 A se vedea Hotărârea din 14 septembrie 1999, DE + ES Bauunternehmung (C-275/97, EU:C:1999:406, punctul 31).

41 A se vedea în acest sens și prin analogie Hotărârea din 14 septembrie 1999, DE + ES Bauunternehmung (C-275/97, EU:C:1999:406, punctul 32), privind noțiunea de „cazuri excepționale” vizată la articolul 31 alineatul (2) din Directiva 78/660.

81. Prin cazuri excepționale trebuie însă să se înțeleagă numai tranzacții foarte neobișnuite și situații neobișnuite, care nu ar trebui să aibă legătură, de exemplu, cu sectoare specifice întregi [42].

82. În această privință, Curtea a precizat că subevaluarea unor active în conturile societăților nu poate constitui, prin ea însăși, un „caz excepțional” în sensul articolului 2 alineatul (5) din Directiva 78/660 [43].

83. În opinia noastră, din analiza celor două dispoziții în cauză efectuată mai sus reiese că nimic nu indică faptul că punerea în aplicare a articolului 2 alineatul (5) din Directiva 78/660 ar fi condiționată de aplicarea prealabilă a dispoziției prevăzute la alineatul (4) al aceluiași articol.

84. Deși ambele dispoziții vizează să garanteze că conturile anuale oferă în mod efectiv o imagine fidelă a patrimoniului, a situației financiare, precum și a rezultatelor societății, acestea acoperă situații diferite, iar nu interdependente. Prin urmare, acestea nu se află într-o relație de subordonare.

85. Articolul 2 alineatul (4) Directiva 78/660 completează și precizează conținutul alineatului (3) al aceluiași articol, dând societății în cauză posibilitatea de a furniza informații suplimentare în cazul în care acest lucru se dovedește necesar pentru a respecta principiul imaginii fidele.

86. Articolul 2 alineatul (5) din Directiva 78/660 prevede, în schimb, posibilitatea de a deroga de la aplicarea normelor Directivei 78/660. Această dispoziție nu face, de altfel, nicio referire la alineatul (4) al articolului menționat.

87. Constatarea caracterului autonom al celor două dispoziții în cauză este confirmată, în opinia noastră, chiar de împrejurarea evidențiată de Comisie, potrivit căreia nu este nicidecum exclus ca, în anumite situații, cele două dispoziții să se poată aplica simultan. Astfel, este foarte posibil ca, în timp ce o societate este obligată să furnizeze informații suplimentare, potrivit articolului 2 alineatul (4) din Directiva 78/660, pentru a oferi o imagine fidelă a conturilor sale, să fie necesar, pentru atingerea aceluiași obiectiv, să se deroge de la o dispoziție a directivei menționate, în temeiul articolului 2 alineatul (5), independent de informațiile suplimentare furnizate.

88. În această privință, trebuie arătat, asemenea Comisiei, că, fiind o derogare de la principiul aplicării tuturor dispozițiilor Directivei 78/660, dispoziția articolului 2 alineatul (5) din această directivă trebuie aplicată de la caz la caz și în mod strict și limitativ. Acest lucru implică faptul că derogarea trebuie motivată corespunzător, astfel cum prevede teza a doua a alineatului, indicând modul în care o astfel de derogare se impune pentru a asigura respectarea imaginii fidele a conturilor societății.

89. În acest context, deși, în anumite cazuri, furnizarea de informații suplimentare potrivit articolului 2 alineatul (4) din Directiva 78/660 permite să se ofere o imagine fidelă, fără a fi necesar să se recurgă la derogarea de la o regulă a aceleiași directive, în temeiul articolului 2 alineatul (5), o asemenea împrejurare nu implică nicidecum că, în toate cazurile, aplicarea celei de a doua dispoziții este condiționată de aplicarea celei dintâi.

90. În sfârșit, trebuie să se mai arate că nu există niciun indiciu, în speță, că Regatul Belgiei ar fi utilizat posibilitatea care îi este oferită de teza a treia a alineatului (5) menționat de a preciza care sunt cazurile excepționale și de a prevedea regimul derogatoriu corespunzător [44].

42 A se vedea în acest sens considerentul (9) al Directivei 2013/34, care, astfel cum am observat, nu este aplicabilă *ratione temporis* faptelor din litigiul principal, dar poate totuși furniza elemente pentru interpretarea dispozițiilor Directivei 78/660 care corespund celor ale Directivei 2013/34.

43 Hotărârea din 3 octombrie 2013, GIMLE (C-322/12, EU:C:2013:632, punctul 38).

44 În această privință, a se vedea de asemenea Hotărârea din 3 octombrie 2013, GIMLE (C-322/12, EU:C:2013:632, punctul 41).

91. În lumina celor ce precedă, trebuie să se răspundă, în opinia noastră, la a doua și la a treia întrebare preliminară că articolul 2 alineatele (4) și (5) din Directiva 78/660 trebuie interpretat în sensul că nu există o relație de condiționalitate între aceste alineate (4) și (5), în sensul că dispoziția prevăzută la alineatul (4) menționat ar trebui în mod necesar aplicată înaintea celei prevăzute la alineatul (5) menționat. În orice caz, revine statelor membre, iar nu societăților, sarcina de a preciza „cazurile excepționale” în care, potrivit aceluiași alineat (5), este posibilă o derogare de la o dispoziție a Directivei 78/660, precum și de a stabili regimul derogatoriu corespunzător.

IV. Concluzie

92. Având în vedere considerațiile care precedă, propunem Curții să răspundă la întrebările formulate de cour d’appel de Mons (Curtea de Apel din Mons, Belgia) după cum urmează:

„1) În cazul unei operațiuni de achiziționare de către o societate pe acțiuni a unei imobilizări financiare, pentru care plata prețului este prevăzută în mod eșalonat pe termen lung, fără dobânzi, principiul imaginii fidele prevăzut la articolul 2 alineatele (3)-(5) din A patra directivă 78/660/CEE a Consiliului din 25 iulie 1978 în temeiul [articolului 50 alineatul (2) litera (g) TFUE] privind conturile anuale ale anumitor forme de societăți comerciale, ținând seama de principiile care figurează la articolul 31 alineatul (1) litera (c) și la articolul 32, nu se opune utilizării unei metode de contabilizare care prevede înregistrarea în contul de profit și pierdere a unui scont legat de o datorie cu termen de rambursare de peste un an, nepurtătoare de dobânzi, cu privire la această achiziție, și înregistrarea prețului de achiziție a imobilizării în activul bilanțului cu deducerea scontului respectiv, în cazul în care operațiunea de achiziționare menționată trebuie considerată, în realitate, o operațiune complexă constituită, pe de o parte, din achiziționarea propriu-zisă a imobilizării financiare și, pe de altă parte, dintr-o operațiune de împrumut, chiar implicită. Revine instanței naționale sarcina de a verifica dacă aceasta este efectiv situația, efectuând o apreciere de la caz la caz, pe baza unei analize a împrejurărilor, atât de fapt, cât și de drept, proprii speței cu care este sesizată.

2) Articolul 2 alineatele (4) și (5) din A patra directivă 78/660 trebuie interpretat în sensul că nu există o relație de condiționalitate între aceste alineate (4) și (5), în sensul că dispoziția prevăzută la alineatul (4) menționat ar trebui în mod necesar aplicată înaintea celei prevăzute la alineatul (5) menționat. În orice caz, revine statelor membre, iar nu societăților, sarcina de a preciza «cazurile excepționale» în care, potrivit aceluiași alineat (5), este posibilă o derogare de la o dispoziție a Directivei 78/660, precum și de a stabili regimul derogatoriu corespunzător.”